

YAPAY ZEKÂ VE HABERCİLİK

Murat YILMAZ

Hürriyet Gazetesi Ankara Haber Koordinatörü

muratyilmaz@hurriyet.com.tr

Kapak için FLUX.1 AI modeline ürettirdiğim temsili görsel.

Verdiğim komut: "Muhabirler ve editörlerle dolu, yapay zekâ teknolojileri kullanan bir haber merkezi."

PANEL
DİJİTALLEŞME ÇAĞINDA
İLETİŞİM VE TOPLUM

YAPAY ZEKÂ

Türk Dil Kurumu (TDK) Sözlüğü'nden:

Bir bilgisayarın, bilgisayar kontrolündeki bir robotun veya programlanabilir bir aygıtın insana benzer biçimde algılama, öğrenme, fikir yürütme, karar verme, sorun çözme, iletişim kurma vb. işlevleri sergileyebilme yeteneği.

İnsan benzeri

ALGILIYOR

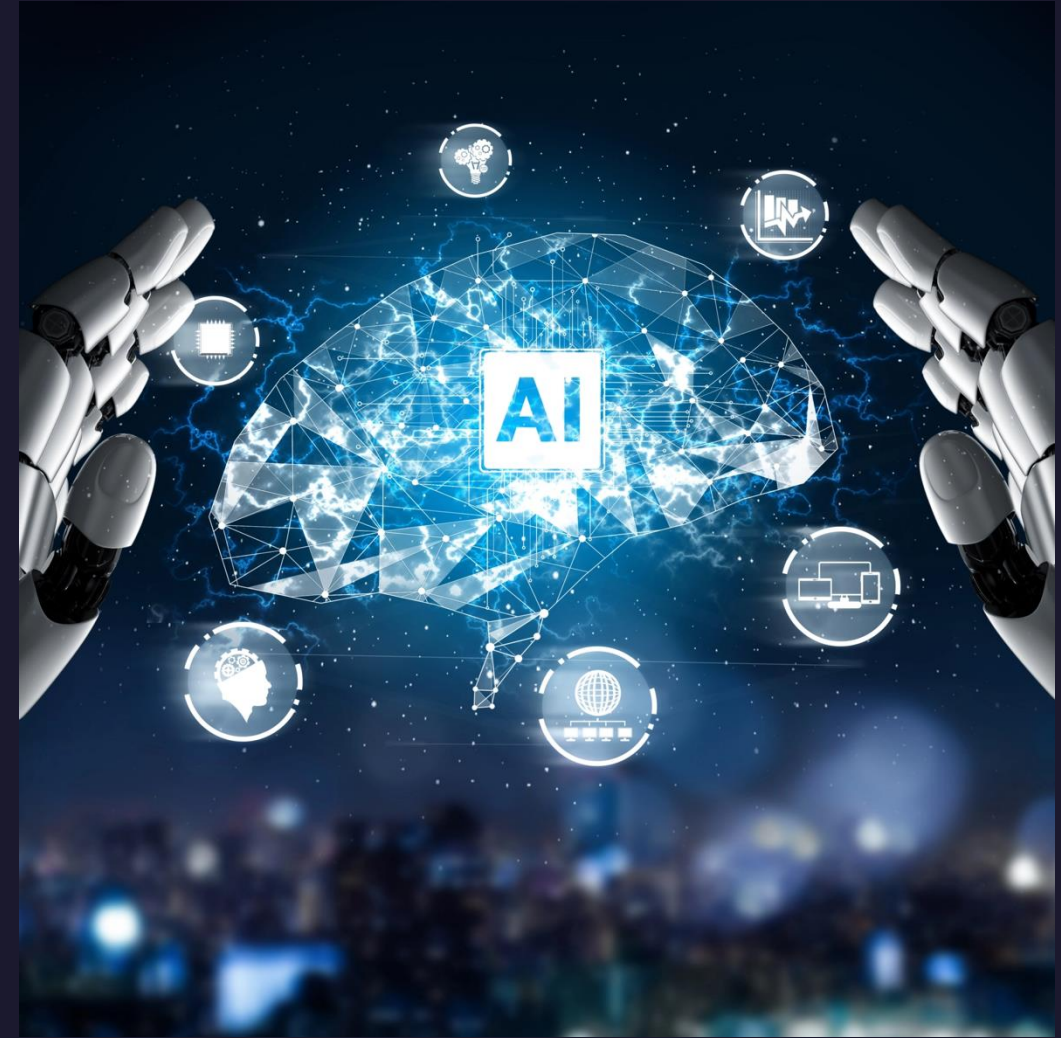
DÜŞÜNÜYOR

ÖĞRENİYOR

KARAR VERİYOR

SORUN ÇÖZÜYOR

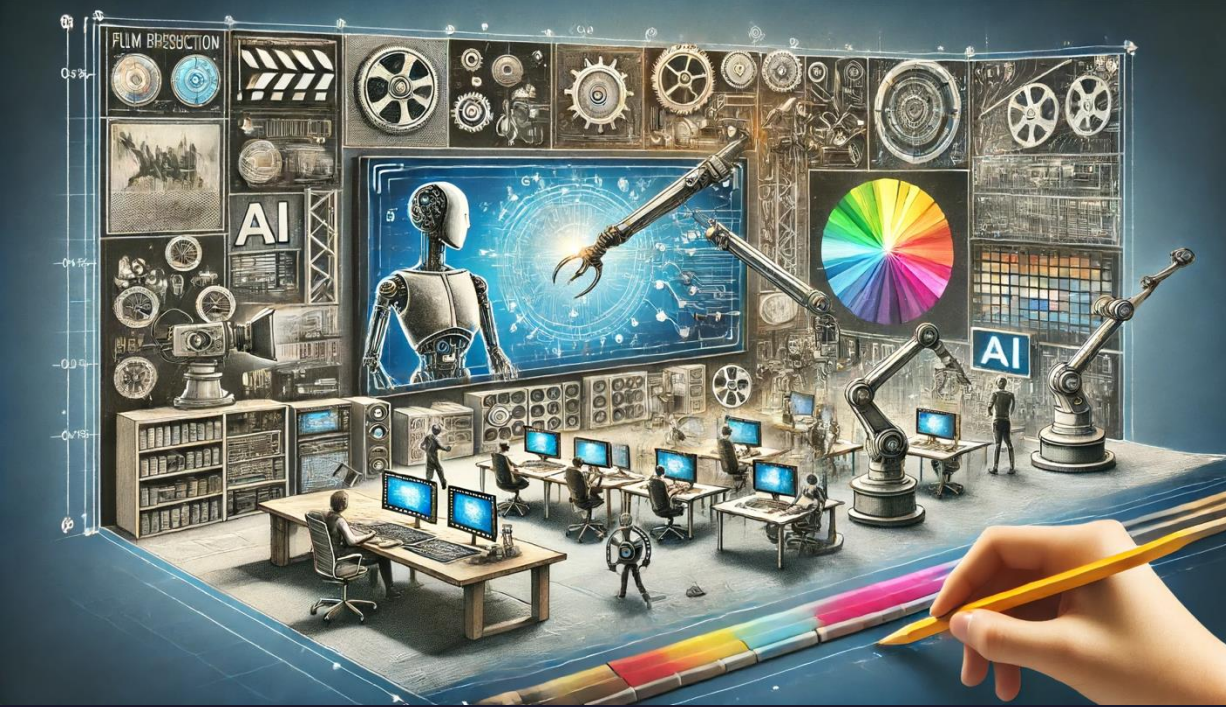
İLETİŞİM KURUYOR

AMA UNUTMAYIN!

Arkasında yine insan zihni var. Kuran, kurgulayan kişi tarafından verilen komut kadar iş yapabilir. Yeni bir şey üretmiyor. Var olan verilerle üretiyor.

YAPAY ZEKÂ ÇEŞİTLERİ

METİN OLUŞTURMA

Yapay zekânın en çok ses getiren biçimi. Günümüzde büyük kolaylık sağlıyor. Özellikle sohbet robotu modelleri popüler halde. Makaleler, haber metinleri, bilgi notları vs. gibi birçok metin anında hazırlanabiliyor.

GÖRSEL OLUŞTURMA

Bir metin istemini görüntüye dönüştürebilirsiniz. Yüz milyonlarca görüntü ve açıklamayla zenginleştirilen yapay zekâ destekli görüntü oluşturucularla istenilen her şeyi yazıp metin açıklamasıyla anında yeni görüntü oluşturulabilir.

SES OLUŞTURMA

Müzik oluşturucular da görüntü oluşturucular gibi müzik ve meta verileriyle geliştiriliyor. Müzik türleri ve belirli sanatçıların eserlerindeki kalıpları tespit edip öğrendikleri özelliklerle hareket ederek yeni müzikler ve sesler üretebilirler.

VIDEO OLUŞTURMA

Video, ses ve görüntü teknolojisini bir araya getiren üretken bir yapay zekâ türüdür. Metinlerden yeni video içerikleri oluşturma anlamında çok hızlı gelişmeler yaşanıyor.

AI is everywhere now.

SUNDUĞU KOLAYLIKLAR

ZAMANDAN TASARRUF

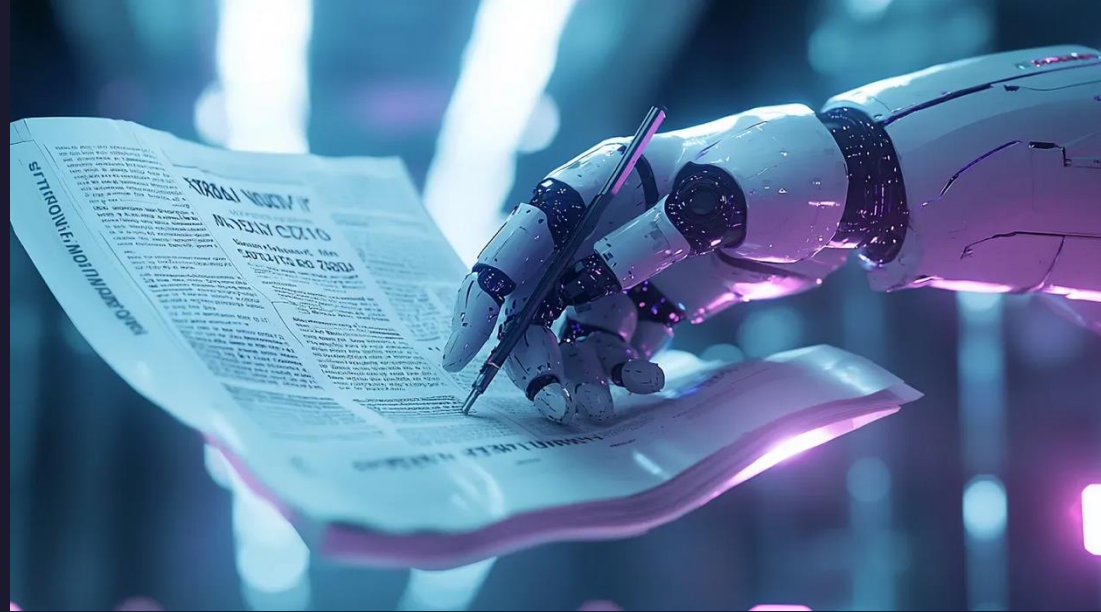
- * Bir haber metnini saniyeler içinde üretebilir.
- * Bir haber merkezinin 1 saatte yapacağı işi 1 dakikada yapabilir.
- * Bir ses kaydını hemen yazıya dönüştürebilir.

BİRÇOK FARKLI KONU İMKÂNI

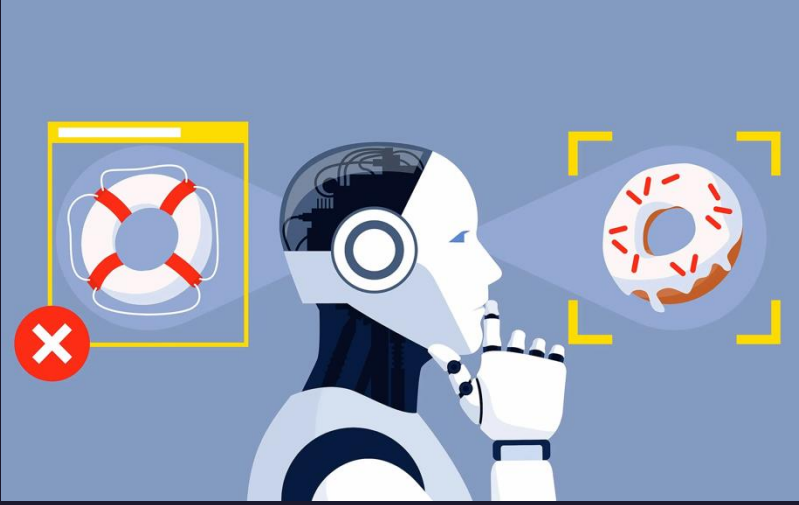
- * Yerel veya küresel bir konuyu analiz ederek içerikle alakalı fikir önerisinde bulunabilir.
- * Bir metin veya konu hakkında çarpıcı bir başlık atabilir.
- * Siyasetten güncel konulara, spordan kültür sanata, otomobilden teknolojiye her konuda yardımcı olabilir.

YARDIMCI EDİTÖRLÜK

- * Yazım hataları ve dil kontrolü için kullanılabilir.
- * Alanına göre teknik bir dille içerik oluşturabilir.
- * Teyit mekanizması olarak kullanılabilir.

RİSKLERİ

MADDİ HATALAR

En sık karşılaşılan durum. Özellikle ses kaydının metne dönüştürüldüğü yapay zekâ uygulamalarında kelime ve anlam hatası çok oluyor.

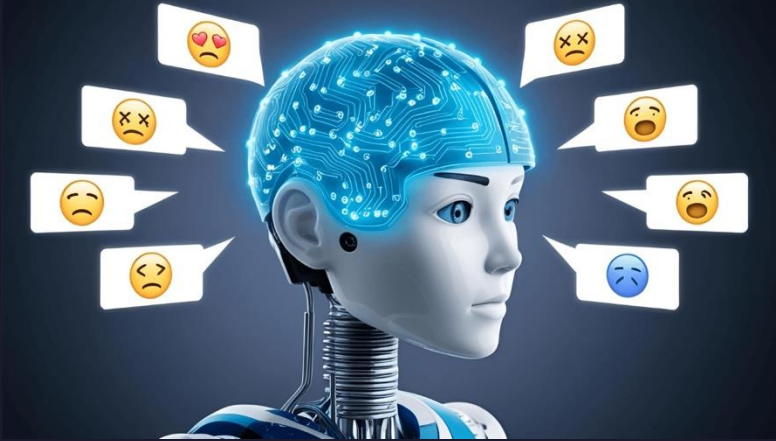
Örneğin enerji üretmeyi sağlayan araç olan TÜRİN ile seyircilerin oturduğu basamaklı bölüm TRİBÜN kelimesini karıştırdığını bizzat bir haberde görmüştüm.

Onedio'nun 2020'de haber yazımını geliştirmek için test ettiği yapay zekâ, o dönem hastanede bulunan Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Muhittin BÖCEK'in soyadını kasıtsız bir şekilde "HAŞERE" olarak değiştirmişti.

DUYGU

Yapay zekâyâ "Bir insan hikâyesi oluştur" komutunu verdiğinizde bu hiç kolay değil. Çünkü insan hikâyesi duygu ister. Duygusal bir bağlam kuramaz. Ama haberde duygu okuyan, izleyeni, dinleyeni yakalar. Yapay zekâ buna imkân vermeyebilir.

Örneğin trafik kazasında vefat eden birisi ilgili çocukları var mıydı? En son mesajı ne olmuştu? En son sosyal medya paylaşımında ne vardı? Bunların hiçbirini yapay zekâdan bekleyemezsiniz.

RİSKLERİ

TELİF VE YASAL SORUMLULUK

Üretilen bir haber içeriği, görsel ya da video ile ilgili telif hakkı kimin olur? Bu yazılımın ait olduğu şirketin mi? Haber ajansı, gazete, televizyon ya da internet sitesi mi?

Yasal olarak bir süreç yaşandığında sorumluluk kimde olacak? O içerikten kim sorumlu? Haber müdürü mü? Genel yayın yönetmeni mi? Muhabir mi? Editör mü?

ŞEFFAFLIK

Hesap verilebilirlik gazeteciliğin temel ilkelerinden birisi. Bu ilke medya kuruluşlarının şeffaflığını da kapsıyor. Haber içeriğinde eğer yapay zekâ ile üretilmiş ya da yapay zekâdan yararlanılmışsa bunun açıkça belirtilmesi gerekiyor.

MANİPÜLASYON VE DEZENFORMASYON

Özellikle derin sahtecilik (deep fake) teknolojisinin yaygınlaşması sahte video ve ses kaydı temelli veri manipülasyonlarını artırarak, birçok kişinin mağdur olmasına neden oluyor. Sosyal medyada çok sık görüyoruz.

NewsGuard'ın raporuna göre, yapay zekâyı kullanarak kurulan haber platformları yanlış bilgileri hızla yayıyor.

İstanbul Havalimanı'nda kargo uçağında yakalanan goril yavrusu, İstanbul'da minibüste yolculuk yaparken görüntülendi.

Danimarka'dan Türkiye'ye fil getirip besleyen besici hem sütünden hem de etinden gelir elde ettiklerini söylüyor.

YAPAY ZEKÂDAN GAZETECİ OLUR MU?

ChatGPT'yi oluşturan OpenAI şirketinin desteklediği bir akademik araştırmada yapay zekânın en çok etkileyeceği mesleklerden birinin gazetecilik olduğu belirtilmişti.

Yapay zekâdan çıkan içeriğe de kontrol gerek. Bu yüzden yapay zekâ okur yazarlığına sahip olan editörlere ihtiyaç olacak.

Özellikle yeni mezun olacak arkadaşlar için şunu belirtmek isterim. Tamamen yapay zekâyâ entegre bir mantıkla hareket etmek sizi bu meslekte yalnızca düşürür.

“NASIL OLSA BÜYÜK KOLAYLIK HER ŞEYİ
BUNA YAPTIRIRIZ” diyenler “GAZETECİ OLMAZ
YAPAY ZEKÂ İLE OKUR YA DA İZLEYEN
ARASINDA ARACI OLUR.”

TÜRK MEDYASINDA YAPAY ZEKÂ KULLANIMI

Dünya medyasında yapay zekâ kullanımını uzun süredir görüyoruz. Mesela Washington Post spor verilerinden otomatik haber yazmaya 2017’de başlamıştı. AP haber ajansı 2019’da buna benzer bir adım atmıştı.

Türkiye’de kullanım daha çok temel düzeyde. Kurumsal politikalar yerine genelde gazeteciler bireysel olarak yapay zekâyı kullanıyor.

En yoğun kullanılan mecralar ise ChatGPT, Canva, DeepL ve Google Translate gibi.

Örneğin erişilebilirlik için de haberlerin, köşe yazılarının sesli okunmasında yapay zekâ kullanıldığını görüyoruz.

Yazılı mecralar son ana kadar kontrol edilebilir oldukları için kullanım açısından biraz daha şanslılar.

TV’ler, haber ajansları ve internet siteleri ise anlık içerik vermek zorunda oldukları için riskli durumlar ve hatalarla karşı karşıya kalabilirler.

TEŞEKKÜRLER...

@myilmaznet

muratyilmaz@hurriyet.com.tr